

A szabványosítást illetően minden kormányközi szervezet elismeri az ISO (*International Organization for Standardization* = Nemzetközi Szabványosítási Szervezet) felelősségét, de e szervezetek és tagországok sokat tehetnek a szabványosítási igények időbeni jelzése, ill. a szabványok elfogadása terén. A legjelentősebb aktivitást e téren az UNESCO (UNISIST) fejt ki, nagymértékben együttműködve többek közt a FID-del és az IFLA-val. E tevékenység még csak a kezdet a nemzetközi szabványosítást illetően, de biztató alapokat nyújt.

E nagyszámú és költséges kormányközi aktivitásból ma még nehéz volna kézzelfogható előnyöket származtatni, de nem lehet vitás, hogy az első gyümölcsök a közeli jövőben beérnek. Ehhez azonban a jelenleginél szilárdabb kapcsolatok kellene a nemzetközi testületek, az egyes országok illetékes vezető szervei és a gyakorló könyvtárosok, dokumentátorok közt.

/GRAY, J.: Inter-governmental developments in scientific and technical information = Aslib Proceedings, 28. köt. 1. sz. 1976. p. 2-7./

(Sárdy Péter)

IFLA/UNESCO szeminárium

Az IFLA 1976. augusztus 23–28. között, Lausanneban (Svájc) rendezi meg 42. közgyűlését. Ezt megelőzi az IFLA/UNESCO A nemzeti könyvtárak szerepe a nemzetközi információcserében c. szemináriuma. Ezen a megbeszélés alapját a nemzeti könyvtárak igazgatóinak 1975. augusztusában Oslo-ban tartott konferenciájára benyújtott, a fejlődő és a fejlett országok nemzeti könyvtárainak a NATIS keretén belül betöltött szerepével foglalkozó tanulmány képezi.

További felvilágosítás: Secretariat IFLA, P. C. Box 9128, The Hague, Netherlands.

/Unesco Bulletin for Libraries, 30. köt. 2. sz. 1976. p. 68./

Az UNESCO és az IFLA előbbre lép az UBC (Universal Bibliographic Control = Egyetemes Bibliográfiai Számbavétel) területén

Az UNESCO 1977 szeptemberében munkaértekezletet tart Párizsban az UBC-val kapcsolatban. A konferencia célja a nemzeti bibliográfiai számbavétel fejlesztésével elérni az egyetemes számbavételt. Ennek érdekében

meg kell határozni a nemzeti bibliográfia körének, a leírások tartalmának és formájának minimális szabványait, figyelemmel a nemzetközi csere követelményeire; meg kell egyezni a nyomtatott nemzeti bibliográfiák elrendezésének, szerkezetének és megjelenési gyakoriságának kérdéseiben;

meg kell vizsgálni, hogy milyen erőforrások állnak rendelkezésre az érintett nemzetek támogatására a nemzeti bibliográfiai ellenőrzés megvalósításához.

Az UNESCO már megbízást adott egyes kérdések kidolgozására, így pl. az érvényben lévő kötelepéldány-szolgáltatási rendszerek tanulmányozására; a hivatalos és kormányközi szervek kiadványainak bibliográfiai leírására.

/Information Retrieval and Library Automation, 2. köt. 2. sz. 1975. júl. p. 1./

KÖNYVTÁRI MUNKA— KÖNYVTÁROS HIVATÁS

Könyvtári reform Ausztriában

1970-ban hozták létre Ausztriában a Tudományos és Kutatási Minisztériumot, szervezetében a tudományos könyvtárügyi osztállyal. A társadalmi fejlődés és a tudomány haladása megkövetelte az oktatásügy alapvető megváltoztatását, a fokozódó információs igény a könyvtárak céljainak és munkamódszereinek módosítását tette szükségessé. Az egyes könyvtárak az eddigi módszerekkel sem mennyiség, sem minőség tekintetében nem feleltek meg a feladatoknak. A hagyományos feladatok mellett részletesebb feltárára és új információhordozók (pl. audio-vizuális mediák) beszerzésére van szükség.

Az új reform kidolgozásához nemcsak könyvtári és tájékoztató szakembereket vontak be, hanem az egyes munkacsoportokban üzemgazdászok, szociológusok statisztikusok is résztvettek. Az egyes részterületek helyzetéről jelentések, elemzések készültek és ezek alapján javaslatokat dolgoztak ki. 1971 áprilisában kezdtek hozzá kisebb csoportokban a munkához, a tanulmányokat, az eredményeket részletes jelentésben publikálták: *Die Reform des wissenschaftlichen Bibliothekswesens 1971–1975: Stand und bisherige Ergebnisse.* (A tudományos könyvtárügy reformja 1971–1975. Jelenlegi helyzet és az eddig elért eredmények) címmel. A cikk e jelentés alapján összefoglalja a legfontosabb programpon-
tokat.

Célok

A tudományos könyvtárak anyagi és személyzeti gondjainak rendezéséhez szükséges intézkedések megvizsgálása; a főiskolai reform keretében a könyvtárügy újjászervezése: az egyetemi, főiskolai és intézeti könyvtárak koordinálása; a könyvtári ügyvitel és technika racionalizálása; az elhelyezés feltételeinek kidolgozása; számítógép alkalmazásának tervezése; dokumentáció és információ a tudományos könyvtárakban; megfelelő jogi alapok kidolgozása; a könyvtári képzés modernizálása.

Eredmények és tervek

1. A könyvtárak gazdasági helyzetén javítottak, a költségetéseket jelentősen megemelték. Még így sem lehet azonban lépést tartani az áremelkedésekkel, az egyre növekvő könyvterméssel, a megnövekedett információs igények kielégítésével. Ezért az eszközök racionális felhasználása érdekében továbbra is koncentrációra és együttműködésre kell törekedni.

2. A tudományos főiskolák könyvtárügyének újjászervezésében is jelentősek az eredmények. Ez nemcsak a főiskolai reformmal, hanem a főiskolai könyvtáraknak a tudományos könyvtárügyben betöltött fontos szerepével is összefügg. A főiskolai könyvtárügy koordinált rendszerének kiépítése lépésről-lépésre halad.

A koncepció szerint az egyetemi-főiskolai könyvtár hatásköre kiterjed az intézeti könyvtárak tekintetében a következő területekre: központi állomány-nyilvántartás, az irodalom beszerzésének koordinálása, a rokon intézetek könyvtárainak összevonása hatékony könyvtárakká, amennyire ezt az elhelyezés lehetővé teszi.

A gyarapítás koordinálásával sikerült elérni a duplumrendelések csökkenését és a hiányok pótlását. A könyvtári munkák részbeni átvállalása lényegesen tehermentesítette az intézeteket.

Az egyetemi könyvtári hálózat elsődleges célja az intézetek tudományos és oktatási feladatainak szolgálata. De az UOG (Universitätsorganisationsgesetz) a könyvtárak feladatává teszi, hogy az egyetem profiljának megfelelő területeken információs központként működjenek külső érdekelt személyek részére is.

3. A könyvtárak belső szervezetének reformja ugyancsak előtérben áll. A kooperatív könyvtári rendszer legfontosabb feltétele a szükséges irodalom gyors és egyszerű feltárása. Különböző üzemgazdasági tanszékek és az Österreichisches Institut für Bibliotheksforschung, Dokumentations- und Informationswesen (Osztrák Könyvtári és Dokumentációs Kutató Intézet) szakemberei üzemgazdasági szempontból elemzik az egyes tudományos könyvtárakat, és személyzeti struktúrájukat.

4. A könyvtári munkafolyamatok racionalizálásához a megfelelő elhelyezés is hozzátartozik. Sikerült elérni, hogy valamennyi főiskolai építkezésnél bevonják a megfelelő könyvtári szakembereket.

5. A modern technikai eszközöknek a könyvtárakban való bevezetését tanácsadó intézmény segíti, az intézet rendszeresen publikál, elsősorban a számítógép alkalmazási lehetőségeivel foglalkoznak, az alapkonceptiót már kidolgozták. Vezérmotívuma a közös terv kidolgozása, az elektronikus adatfeldolgozás felhasználására, a minisztérium fennhatósága alá tartozó könyvtárakban és célja ezek együttműködése a könyvtári hálózat keretében. Számítógépre alapozott irodalomviszakeresést, regionális központi folyóiratkatalógusokat terveznek. Ez utóbbiakból koordinált országos katalógus épülhet.

6. A könyvtári együttműködésnek, munkamegosztásnak az egész tudományos könyvtári területre kell kiterjednie. Ideális megoldás egy funkcionálisan szakterületenként és regionálisan tagolt könyvtárhálózat lenne, amely Ausztria valamennyi könyvtárára kiterjedne és szorosan együttműködne a külföldi könyvtárakkal.

7. A hatékony és a követelményeknek megfelelő könyvtár-üzemhez hozzátartoznak a személyzeti struktúrára mennyiségi és minőségi kérdései és az ezzel kapcsolatos könyvtárosképzés.

Az Osztrák Könyvtárosok Egyesülete a reform keretében új koncepciót dolgozott ki: a modern könyvtári munka tartalmi kérdéseire jobban igazodó képzésről. E szerint a képzés decentralizált, de a befejező tanfolyamot a Nemzeti Könyvtárban kell elvégezni. Központi tanterv és központilag kiadott segédletek biztosítják majd az egységes színvonalat.

8. A hagyományos könyvtári munkát jobb módszerekkel végzett, differenciáltabb irodalomfeltárásnak és tudatos irodalmi tájékoztatásnak kell kiegészítenie.

9. A nyomtatványok és egyéb írott dokumentumok mellett az audio-vizuális anyagok gondozása is könyvtári feladat. Ebbe tartoznak a Nemzeti Könyvtár, a Nemzeti Hanglemeztár és az Állami Tudományos Kinematográfiai Intézet idevonatkozó gyűjteményei. Az egyetemeken folyó oktató-kutató munkához szükséges audio-vizuális információhordozók gondozását későbbi időpontban az egyetemi könyvtárak fogják megoldani.

10. Az új célkitűzések, intézkedések a könyvtárosok szemléletében is változást idézhetnek elő; a megőrzés, feltárás mellett egyre inkább a felhasználók igényeinek kielégítésére helyezik a hangsúlyt.

Végezetül rá kell mutatni, hogy a jó információs rendszerhez hozzátartozik az információkeresők közreműködése is. Az egyetemeken a könyvtárhassználattal kapcsolatos ismereteket beépítették az oktatásba. Az információhasznosítás módszereinek kidolgozásával az UNISIST program keretében egy munkacsoport foglalkozik. Mindez azonban nem elég. A könyvtári reform sikere nemcsak egyedül a könyvtárosok és könyvtárigazgatók ügye, hanem az általános képzés függvénye is.

/ZESSNER-SPITZENBERG, J.: Bibliotheksreform in Österreich = Biblos, 24. köt. 3. sz. 1975. p. 227-240./

(Faragó Lászlóné)